

A régió

BEVEZETŐ

Enyedi György

az MTA rendes tagja

MTA Regionális Kutatások Központja

Enyedi@rkk.mta.hu

A *régió* kifejezés ma gyakran használt, divatos szó. Elérte a divatszavak szokásos sorsa: mindenki használja, ám kevesen tudják valódi jelentését. Kevesen tudják, hogy a régiók keletkezésének, kifomálódásának, fejlődési pályájuk és fejlődési mechanizmusuk törvényszerűségeinek tudományos vizsgálata korántsem új; sok évtizede jól kodifikált társadalomtudományi diszciplína (nemzetközi szervezete, a Regional Science International 1952-ben alakult). Hazánkban eredetileg a gazdasági földrajz keretei között fomálódott ki, s már az 1970-es évektől nemzetközi elismerést szerzett. 1984. január 1-én alakult meg az MTA Regionális Kutatások Központja, 1986-ban az MTA Regionális Tudományos Bizottsága. Az MTA RKK Akadémiánk egyetlen vidéki (pécsi) központú társadalomtudományi kutatási szervezete: négy intézete kilenc városban működik, s valóban interdiszciplináris jellegű. Húszéves fennállásának köszöntéséül e tematikus blokk valamennyi szerzője az MTA RKK munkatársa – ám említést érdemlő regionális kutatások folynak számos egyetemi intézetben is.

A *régió* valamely ismérv szerint többé-kevésbé homogén, földrajzilag jól elhatárolható, környezetétől elkülönülő területi egység.

Ez az ismérv lehet történelmi: történelmi régió például a Kárpát-medence. Lehet kulturális, etnikai, geopolitikai, természeti földrajzi stb. E speciális régiók már hosszú ideje a geográfia, a történelemtudomány és az államtudomány vizsgálati tárgyai. A jelen nagy közérdeklődést kétéféle régió váltotta ki: a *közigazgatási régió* – megjelenik-e a régió hazánkban új közigazgatási egységként, és a *területfejlesztési régió* – az átfogó, kormányzati beavatkozást is igénybe vevő társadalmi-gazdasági fejlesztési programok területi kerete. Az érdeklődést indokolja, hogy mind a közigazgatás, mind a területfejlesztés mindennapi életünkre nagy hatással lehet; időszerűvé pedig a kormányzat közigazgatási reformelképzelései, illetve a területfejlesztésnek az EU-csatlakozással megnőtt lehetőségei teszik. A közreadott hat tanulmány e kétéféle régióval foglalkozik. Áttekintjük a régiókutatás korántsem rövid hazai történetét; a poszt szocialista Magyarország regionális fejlődési folyamatait; a közigazgatási régiók kialakításának esélyeit; az Európai Unió regionális politikáját; a városhálózat és a régiók összefüggéseit, s az országhatáron átnyúló, nemzetközi régiók kifomálódásának esélyeit.